

PROGRAM ADAPTACJI

DZIECI I RODZICÓW DO WARUNKÓW PRZEDSZKOLNYCH

Opracowała Ewa Marchlewska

Świdnik 2023r.

Spis treści

Lp		Strona
I.	Wstęp	2
II.	Adaptacja dzieci i rodziców do warunków przedszkola	4
	1. Znaczenie pojęcia „adaptacja”	4
	2. Proces adaptacji i jego przebieg	4
	3. Przebieg adaptacji dziecka 3-letniego w przedszkolu	5
	4. Adaptacja do warunków przedszkola z perspektywy dziecka	6
	5. Rola rodziców w procesie adaptacji dziecka	8
	6. Trudności, które najczęściej pojawiają się w procesie adaptacji.	9
III.	Cele ogólne programu	10
	1. Cele szczegółowe programu	10
	2. Oczekiwane umiejętności dzieci	11
IV.	Treści programowe oraz procedury osiągnięcia celów	11
	1. Dziecko i jego potrzeby	11
	2. Rodzice i ich obawy	13
	3. Środowisko przedszkolne i jego oddziaływanie	14
V.	Etapy realizacji programu	15
VI.	Metody i formy pracy z dzieckiem	15
VII.	Zakładane rezultaty	16
VIII.	Sposoby sprawdzania umiejętności dzieci związanych z realizacją programu	16
IX.	Ewaluacja programu	16
	1. Zakres i tryb ewaluacji	16
	2. Przedmiot ewaluacji wewnętrznej, wykorzystane metody i narzędzia	17
X.	Literatura	18
XI.	Załączniki	18

I. Wstęp

Dla trzyletniego dziecka przekroczenie progu przedszkolnego stanowi niejednokrotnie ważny i przełomowy moment w życiu. Radosny i beztroski trzylatek przebywający dotychczas pod ciągłą opieką rodziców i osób bliskich zostaje w sposób brutalny rozłączony z rodziną na długie godziny pobytu w przedszkolu. Nie ma jeszcze w pełni rozwiniętego wycucia czasu. Rozłąka z najbliższymi trwa w jego odczuciu całe wieki. Tęsknota za domownikami, żal do rodziców, którzy w jego odczuciu pozostawili go w przedszkolu za karę za to, że był niegrzeczny, powoduje iż dziecko nie kontroluje sytuacji i odbiera ją jako zagrożenie. Wyrwane z domu rodzinnego nie jest już na pozycji jednego lecz jednego z wielu. Radosne w ciągu roku przedszkole, przepełnione gwarem śpiewem i śmiechem dzieci zmienia się w pierwszych dniach września w miejsce pełne łez, tęsknoty i smutku. Smutek i lęk o dziecko towarzyszy również rodzicom. Szczególnie matki mocno przeżywają pierwszą rozłąkę ze swą pociechą. Niepokój rodziców podwaja emocje występujące u naszego przedszkolaka. Nieznajomość miejsca, opiekunek zajmujących się dzieckiem, brak orientacji w rytmie dnia, działaniach podejmowanych przez nauczycielki dodatkowo nasilają poczucie lęku u rodziców. Spośród wielu procesów adaptacyjnych, przez jakie przechodzi człowiek proces przystosowania się dziecka do przedszkola, jest niezwykle istotny w jego życiu. Bardzo ważne jest, by te pierwsze doświadczenia dziecka z przedszkolem przebiegały w atmosferze bezpieczeństwa, spokoju i łagodności. Często zdarza się, że osoby dorosłe bardziej przeżywają pójście dziecka do przedszkola niż ono same. Nasuwa się więc pytanie jak pomóc maluchom oraz ich rodzicom, aby przezwyciężyć te trudności. Najważniejszym czynnikiem jest, by nauczyciel zdobył ich zaufanie, by wszyscy wzajemnie dobrze się poznali. Adaptacja dziecka do przedszkola jest to sytuacja wzbudzająca silne emocje. Dziecko czuje się wyrwane z rodzinnego układu, który gwarantuje mu poczucie stabilności, bezpieczeństwa i rozumienie tego co się dzieje wokół niego.

Objawiać się to może w bardzo różny sposób. W pierwszych dniach września mamy możliwość zaobserwowania moc różnorodnych dziecięcych zachowań. Jedne z nich reagują płaczem, inne wycofują się chowając w odosobnionych miejscach, inne reagują krzykiem, agresją, jeszcze inne śmiechem, gadulstwem. Są dzieci, które pozornie zgadzają się z zaistniałą sytuacją. W przedszkolu ich zachowanie nie wzbudza niepokoju wychowawczyń, natomiast w domu dziecko robi się agresywne, niespokojne, płaczliwe czasami pojawiają się objawy moczenia nocnego.

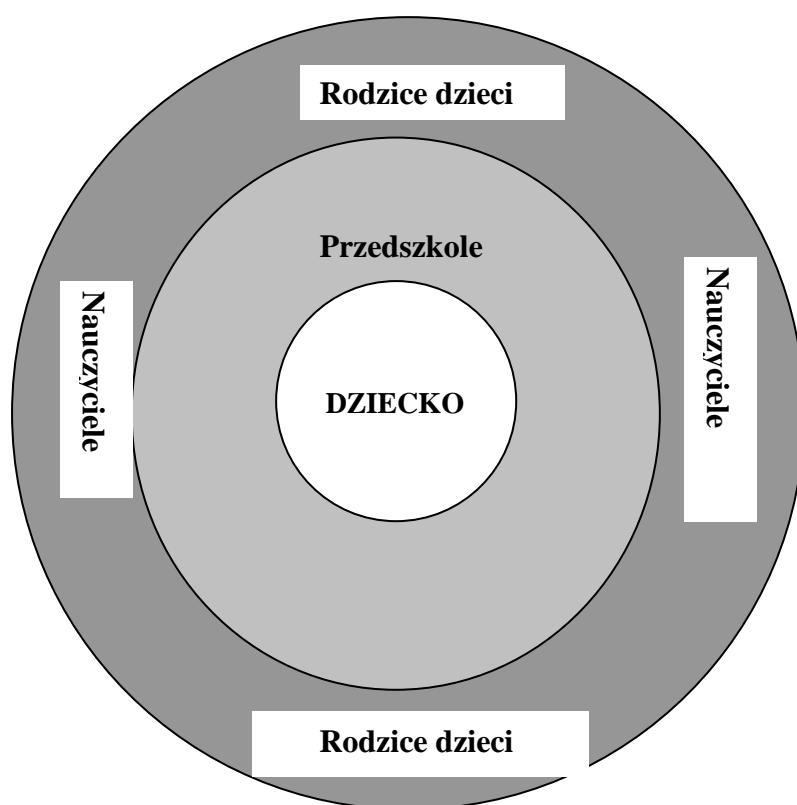
Podsumowując pierwsze dni pobytu dziecka w przedszkolu są dla niego bardzo trudne, niejednokrotnie wywierają wpływ na jego dalsze życie. Dostosowanie się malucha do nowej sytuacji stanowi również wyzwanie dla rodziców, co może być podstawą powstawania wielu

negatywnych emocji u osób dorosłych. Chcąc pomóc dziecku trzeba lub należy wspomagać jego rodzinę. W związku z tym działania przedszkola idące w kierunku adaptacji dzieci nowo przyjętych obejmują również pracę z rodzicami. Praca ta ma na celu przybliżenie rodzicom specyfiki placówki oraz integracji rodziny ze środowiskiem przedszkolnym, w którym dziecko będzie przebywać.

Program adresowany jest do :

- przyszłych wychowanków naszego przedszkola ze szczególnym uwzględnieniem dzieci trzyletnich;
- rodziców dzieci nowo przyjętych do przedszkola;
- nauczycieli przedszkola, w szczególności do nauczycieli trzylatków.

Zakresy w ramach, których następuje realizacja programu

Założeniem programu jest wspomaganie i ukierunkowanie rozwoju dziecka zgodnie z jego wrodzonym potencjałem i możliwościami rozwojowymi. Program adaptacyjny oparty na wiedzy o rozwoju dziecka, określa system wzajemnych oddziaływań pedagogicznych oraz organizacyjnych przedszkola, rodziny w celu stworzenia dzieciom lepszego startu przedszkolnego. Programem objęte są wszystkie dzieci, które po raz pierwszy idą do przedszkola, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci 3-letnich. Program jest zgodny podstawą programową z dnia 24 lutego 2017r.

II. Adaptacja dzieci i rodziców do warunków przedszkola

Przedszkole to pierwsze ważne ogniwo w procesie edukacji. Trzylatek przekraczając po raz pierwszy próg placówki przedszkolnej rozpoczyna nowy etap w swoim rozwoju. Moment ten należy do najbardziej trudnych i znaczących w jego życiu. Nowe środowisko jakie otacza dziecko, które przekracza próg placówki przedszkolnej po raz pierwszy, przysparza mu wiele trosk i trudności. Może powodować poczucie zagubienia, wywołać negatywne emocje. Aby złagodzić dyskomfort rozstania, zmniejszyć do minimum negatywne emocje dzieci wynikające z nowej, nieznanej sytuacji należy podjąć działania zmierzające do szybkiej, łagodnej adaptacji. **Adaptacji** – rozumianej jako zmiany w funkcjonowaniu dziecka, w celu przystosowania do nowego środowiska. Uczęszczanie dziecka do przedszkola w Polsce nie jest obowiązkowe aż do ukończenia przez nie 5. roku życia. Na decyzję o zapisaniu dziecka do przedszkola ma wpływ wiele czynników. Często są one związane z dostępnością do tego typu placówek w miejscu zamieszkania lub ze statusem materialnym rodziny, czasami decydują o tym względy rodzinne lub stosunek rodziców do instytucjonalnej formy opieki i wychowania.

1. Znaczenie pojęcia „adaptacja”.

Adaptacja, czyli przystosowanie dziecka do środowiska przedszkolnego jest procesem długotrwałym, złożonym i wielostronnym. Dziecko w tym czasie potrzebuje dużo czasu, zrozumienia i cierpliwości zarówno od rodziców jak i nauczycieli, aby móc przystosować się do nowej dla niego sytuacji. Niektórzy autorzy odnosząc się do rozpoczęcia nauki w przedszkolu stosują pojęcie **dojrzałości przedszkolnej**, a definiują ją jako **„osiągnięcie takiego stopnia rozwoju fizycznego, umysłowego, społeczno-emocjonalnego, jaki pozwala mu na pozostawanie w ciągu kilku godzin dziennie, pod opieką personelu przedszkola i współuczestniczenia w zajęciach tam organizowanych”**.

Adaptacja to inaczej przystosowanie lub dostosowanie naszego zachowania do wymogów sytuacji i środowiska. Na adaptację składają się procesy asymilacji i akomodacji czyli wykorzystywanie już istniejących schematów do nowej sytuacji oraz wytwarzanie nowych lub zmiana już istniejących. W terminologii psychologii ewolucyjnej, adaptacja oznacza mechanizm biologiczny lub psychiczny, który powstał w toku ewolucji danego gatunku. Efektem działania tego mechanizmu jest przystosowanie się organizmu do określonego układu warunków środowiska.

2. Proces adaptacji i jego przebieg.

Wielu badaczy uważa wiek przedszkolny za okres krytyczny w kontekście rozwoju człowieka. Zwraca na to uwagę również M. Suświłło, która stwierdza, że jest to czas „osiągania kolejnego

stadium dojrzałości fizjologicznej organizmu i rozwoju intelektualnego, budowania podstawowych struktur osobowości, to złoty wiek uczenia się, zdobywania doświadczeń społecznych.”¹ Przystosowanie dziecka do przedszkola odgrywa bardzo ważną rolę w kształtowaniu przyszłych społecznych jego kontaktów. W psychologii funkcjonuje przekonanie, że pierwsze społeczne kontakty dzieci, utrwala się i wpływają na funkcjonowanie człowieka w ciągu życia. To pierwsze przejście dziecka: ze środowiska rodzinnego do środowiska przedszkolnego, będzie rzutowało na charakter późniejszych zmian w życiu dziecka. Zwraca na uwagę to uwagę m.in. W.D. Wall, E.B. Hurlock i inni. Właściwa organizacja procesu przystosowania dziecka do przedszkola ma ogromny wpływ na jego dalsze funkcjonowanie w życiu społecznym. Ważnym jest by **zorganizować ten proces na miarę możliwości dziecka** dostosowując zarówno środowisko wychowawcze, jak metody pracy z dzieckiem do jego indywidualnych potrzeb. Trzylatek sam nie jest w stanie pokierować tym procesem. Odpowiedzialność w tym zakresie spoczywa na barkach nauczycieli oraz rodziców, którzy wzbogaceni w stosowną wiedzę będą w stanie zabezpieczyć dziecku realizację jego podstawowych potrzeb, a szczególnie potrzeby bezpieczeństwa. Przystosowanie jest wyrazem zaakceptowania nowych warunków, odnalezienia się w nowej roli, pragnienia zmian wewnętrznych i zewnętrznych. M. Suświłło stwierdza, że „**poznawanie przez dziecko nowego środowiska społecznego jest szansą na wzbogacenie i stymulację procesów rozwojowych, uspołecznienie, ale tylko wówczas, gdy jest ono zaakceptowane**”² E.B. Hurlock ukazuje znaczenie przystosowania w prawidłowym rozwoju psychicznym dziecka, w kształtowaniu poczucia szczęścia, w rozwoju i dążeniu do samorealizacji. Autorka stwierdza, że „**aby dzieci były szczęśliwe, muszą się dobrze przystosować psychicznie i społecznie.**”³ Dziecko, które cieszy się adaptacją społeczną ze strony osób, na których mu zależy jest szczęśliwsze.

3. Przebieg adaptacji dziecka 3 letniego w przedszkolu

Organizacja procesu adaptacji dziecka do warunków przedszkolnych odgrywa ogromny wpływ na sposób i jakość przystosowania dziecka do przedszkola. Bardzo ważną kwestią jest to w jaki sposób przebiega ów proces. W procesie tym nie można pominąć roli środowiska

¹ Suświłło M. (red.) (1997) *Wybrane problemy wczesnej edukacji: adaptacja w przedszkolu*, Olsztyn. ([1], [2] – str. 19, [4], [5] – str. 7, [8] – str. 27, [9] – str. 49)

² Suświłło M. (red.) (1997) *Wybrane problemy wczesnej edukacji: adaptacja w przedszkolu*, Olsztyn. (str. 19)

³ Hurlock E.B. (1985) *Rozwój dziecka*, Warszawa, PWN. ([3] – str. 447)

przedszkolnego oraz jego świadomości, co do zadań jakie zobowiązane jest realizować jako instytucja obejmująca swą opieką dzieci trzyletnie, dla których przekroczenie progu przedszkolnego jest szczególnym wyzwaniem. Dziecko przekracza próg przedszkolny z bagażem doświadczeń, nawyków, przyzwyczajęń, pozostając nierzadko w domu na pozycji jednego. W nowym środowisku będzie funkcjonowało na pozycji jednego z wielu, zetknie się z wieloma wymogami, zasadami, ograniczeniami. Nową sytuacją jest dla niego brak osób bliskich, przy których czuje się bezpiecznie. Przedszkole przejawiać będzie wobec dziecka nowe wymagania, którym nie zawsze jest w stanie sprostać. Rozwój psychofizyczny u różnych dzieci jest różny. Należy w taki sposób zorganizować działania by uwzględniały one różnice rozwojowe dzieci traktując je jako jednostki aktywne i zdolne do wyrażania swoich oczekiwań. M. Suświłło stwierdza, że przystosowanie dziecka do życia zbiorowego „wyznaczane jest współdziałaniem różnorodnych czynników tworzących skomplikowany splot determinantów genetycznych i środowiskowych.”⁴ **Znajomość możliwości przystosowawczych dziecka, wynikających głównie z jego właściwości rozwojowych, jest nieodzowna zarówno dla rodziców jak i pedagogów.** Autorka stwierdza, że dana wiedza jest im potrzebna „aby mogli właściwie rozpoznawać zachowania dziecka, dostrzegać pojawiające się trudności, dostarczać bodźców do uczenia się.”⁵ Natomiast D. Klus -Stańska zwraca uwagę na fakt, że znajomość pewnych sposobów przystosowania „czyni ten proces bardziej manipulowalnym dla pedagoga i stwarza możliwość takiego kierowania środowiska wychowawczego, by stawało się ono stymulatorem tych form przystosowania, które (...) umożliwiają dziecku zaspokojenie jego potrzeb w sposób aprobowany społecznie.”⁶

4. Adaptacja do warunków przedszkola z perspektywy dziecka

J. Lubowiecka zwraca uwagę na potrzebę wspomagania dziecka w procesie adaptacji . Wspomaganie to winno odbywać się zarówno ze strony przedszkola jak i rodziców. Autorka wyróżnia trzy aspekty działania przedszkola:

1) pierwszy wiąże się ze sposobem zaspokajania potrzeb wychowanka ze względu na jakość i tryb ich zaspokajania,

⁴ Suświłło M. (red.) (1997) *Wybrane problemy wczesnej edukacji: adaptacja w przedszkolu*, Olsztyn. (– str. 7),

⁵ J.w.

⁶ Klus – Stańska D. (1989) Aktywność jako kryterium przystosowania społeczno- osobowego dzieci; W: Hajnicz W.(red.) *Warunki i formy aktywności dzieci w wychowaniu przedszkolnym*, Olsztyn, Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Olsztynie. (str. 31)

2) drugi stanowi warunki w jakich dziecko nawiązuje interakcje z innymi ludźmi i środowiskiem materialnym,

3) trzeci natomiast aspekt dotyczy sytuacji, w których to dziecko będzie miało okazję uczenia się, nowej dla niego roli członka społeczności przedszkolnej.

Zdaniem autorki przedszkole w zakresie oddziaływań adaptacyjnych przyjmuje dwa warianty zachowań:

1) pierwszy, pasywny – zgodnie, z którym dziecko zobowiązane jest do przystosowania się do wymogów, które stawia placówka, a pojawiające się u dziecka trudności mają tylko charakter przejściowy,

2) drugi posiada te same cechy instytucji, które charakteryzuje przedszkole z wariantu pasywnego, jednak w tym wariantcie placówka przywiązuje największą uwagę do możliwości, trudności i potrzeb dziecka, charakteryzując się przy tym ogromną otwartością. Jest ona w stanie zmodyfikować swą rolę do „**wspierającej indywidualne zdolności wychowanków oraz wykorzystywania ich szans rozwojowych, znaczących dla dalszego przebiegu tego procesu.**”

⁷ Autorka zwraca również uwagę na odpowiedni dobór kadry pedagogicznej.

M. Suświłło podkreśla, że efektywność procesu adaptacyjnego w znacznej mierze zależy od interakcji nauczyciel- dziecko. **Dziecko traktowane jest tu jako podmiot** oddziaływań dydaktyczno-wychowawczych. Przy czym dziecko uznawane jest za pełnoprawnego uczestnika szeroko pojętego dialogu. Natomiast zadaniem nauczyciela jest stwarzanie takich warunków, aby dziecko miało okazję do wyrażania swojej podmiotowości. Najczęściej służy do tego aktywność własna dziecka.

Autorka określa warunki jakie powinny być spełnione w celu ułatwienia dziecku procesu adaptacji. Są to:

1) warunki materialne: wnętrza przedszkola, wyposażenie, pomoce, zabawki, dekoracja o ciepłym, rodzinnym klimacie.

⁷ Lubowiecka J. (2000) *Przystosowanie psychospołeczne dziecka do przedszkola*, Warszawa, WSiP. (str. 49)

2) warunki emocjonalne: miła atmosfera, ciepły, życzliwy stosunek nauczyciela do dzieci i bezpieczeństwo psychologiczne.

3) warunki pedagogiczne: nauczyciel ma przede wszystkim stymulować dzieci, stosować takie rozwiązania, które ulżą dziecku w trudach adaptacyjnych. Jeżeli chodzi o działalność nauczyciela w okresie wstępnej adaptacji, to jego rola powinna być przede wszystkim terapeutyczna.

Na uwagę zasługuje również **umiejętnie zorganizowany proces informacyjny** zarówno w stosunku do dzieci jak i rodziców. Zdaniem Soświłło w pierwszych dniach pobytu dziecka w przedszkolu zarówno rodzice jak i dzieci przeżywają tzw. szok informacyjny związany z pobytem dziecka w przedszkolu. Dosyć częstym błędem nauczycielek jest to, że „zbyt intensywnie próbują włączać dzieci w swoją linię działania i cały system instytucjonalnego funkcjonowania tej placówki w przeświadczeniu, że jest to najlepszy sposób pomocy dzieciom w ich adaptacji.”⁸ Podczas pobytu dziecka w przedszkolu stawiane są mu określone wymagania związane z dostosowaniem się do organizacji życia, przestrzegania określonych zasad, sposobu zaspokajania potrzeb, przestrzegania rytmu dnia, znajomości pomieszczeń, placu zabaw i osób pracujących w grupie (z czasem w placówce). Stąd wskazane jest podejmowanie działań poprzedzających faktyczny pobyt dziecka w przedszkolu, przygotowujących je do instytucjonalnej formy opieki i wychowania. Działania te powinny być rozłożone w czasie, odpowiednio przemyślane i zorganizowane w sposób ułatwiający zarówno dzieciom jak i ich rodzicom wcześniejsze poznanie otoczenia przedszkolnego i zasad obowiązujących w środowisku przedszkolnym.

5. Rola rodziców w procesie adaptacji dziecka

Proces adaptacji przynosi korzyści zarówno dziecku, rodzicom, jak i placówce. Jest to idealny moment na wypracowanie współpracy pedagogicznej z rodzicami, ponieważ przejawiają oni wtedy prawdopodobnie największe zainteresowanie funkcjonowaniem przedszkola i aktywnościami podejmowanymi przez dziecko. Czynne włączenie się w ten proces najbliższych tj. rodziców, opiekunów dziecka w znacznym stopniu ułatwi 3- latkom nawiązanie kontaktu z nauczycielem, rówieśnikami, personelem przedszkola w warunkach komfortu psychicznego.

⁸ Suświłło M. (red.) (1997) *Wybrane problemy wczesnej edukacji: adaptacja w przedszkolu*, Olsztyn.
(str. 49)

W procesie adaptacji rodzice mogą wyjaśnić swoje wątpliwości, omówić ewentualne zastrzeżenia, dostają też od nauczyciela wskazówki, które mają na celu pomóc dziecku płynnie przystosować się do nowego środowiska.

Dużą zaletą włączenia rodziców w proces adaptacji jest budowanie zaufania rodziców do placówki i nauczycieli, przez co przejawiają oni mniejszy niepokój i łatwiej jest im budować pozytywne emocje u dziecka związane z przedszkolem. Dla wielu rodziców jest to szansa spojrzenia na dziecko z całkowicie nowej perspektywy. Możliwość obserwowania pociechy na tle grupy i konsultacji zachowań malucha z nauczycielem to okazja do poznania wielu aspektów rozwoju dziecka.

Rodzic w procesie adaptacji:

- 1) wspiera **dziecko** w **procesie** przystosowania się do nowego środowiska;
- 2) kształtuje u **dziecka** pozytywny obraz **przedszkola**;
- 3) wdraża **dziecko** do samodzielności w czynnościach samoobsługowych;
- 4) rodzic współpracuje z przedszkolem, zna cele, zadania **przedszkola**;
- 5) jest otwarty na współpracę z personelem przedszkola,, szczerze i uczciwie informuje personel o chorobach i potrzebach dziecka,
- 6) jest otwarty na potrzeby dziecka, buduje w nim poczucie bezpieczeństwa.

6. Trudności, które najczęściej pojawiają się w procesie adaptacji.

Dzieci przede wszystkim mają trudności :

- ze zmianą dotychczasowych standardów zaspokajania potrzeb emocjonalnych i biologicznych;
- koniecznością nawiązywania kontaktów interpersonalnych z nieznanymi ludźmi;
- zdobywaniem szybkiej orientacji w środowisku przedszkolnym;
- nabywaniem poczucia przynależności do grupy społecznej;
- zmianą rytmu i trybu życia;
- inną pozycją dziecka w grupie przedszkolnej niż w rodzinie; dziecko jest jedynie jednym z wielu którym nauczyciel musi poświęcić czas.
- zmianą w sytuacji rodzinnej wywołane faktem podjęcia przez matkę pracy zawodowej.

Złagodzenie tych objawów jest możliwe w efekcie podejmowanych przez rodziców działań mających na celu:

- 1) zmniejszenie zależności emocjonalnej dziecka z rodzicem,
- 2) kształtowanie samodzielności malucha szczególnie w działaniach związanych z samoobsługą,
- 3) budowanie pozytywnego obrazu przedszkola,
- 4) zapewnienie dziecku pozytywnych kontaktów z rówieśnikami.

III.Cele ogólne programu

1. Nadrzędnym celem programu adaptacyjnego jest stworzenie dzieciom i rodzicom odpowiednich warunków do szybkiej adaptacji w nowym środowisku społecznym jakim jest przedszkole oraz nawiązanie współpracy z domem rodzinnym przedszkolaków w celu określenia wspólnych działań odnośnie adaptacji i stworzenia atmosfery wzajemnego zaufania i akceptacji.

II.1. Cele szczegółowe programu

1. Ułatwienie dzieciom momentu związanego z przekroczeniem progu przedszkolnego.
2. Skrócenie okresu adaptacji do warunków przedszkolnych.
3. Zapoznanie rodziców i dzieci z obejściem przedszkola, salą w jakiej dziecko będzie przebywało, z rytmem dnia przedszkolnego.
4. Przybliżenie dzieciom i rodzicom osób pracujących w grupie.
5. Nawiązanie wstępnych kontaktów z rodzicami, wytworzenie zaufania do przedszkola, a tym samym zniwelowanie w nich lęku związanego z oddaniem dziecka do przedszkola.
6. Wytworzenie już na wejściu u rodziców i ich dzieci orientacji w funkcjonowaniu przedszkola.
7. Wytworzenie przyjemnych skojarzeń związanych z pierwszym pobytem dziecka w przedszkolu.
8. Zapoznanie rodziców z organizacją pracy przedszkola w tym również organizacją pracy w oddziale.
9. Przybliżenie rodzicom problematyki związanej z zasadami przygotowania dziecka do przedszkola.
10. Wytworzenie pozytywnego nacechowanego poczuciem bezpieczeństwa, nastawienia rodziców i dzieci do przedszkola.

II.2. Oczekiwane umiejętności dzieci

Dziecko:

- 1) rozumie że pobyt w przedszkolu jest czasowy, a kończy się powrotem do domu z rodzicami /opiekunami;
- 2) zna salę przedszkolną oraz rozkład pomieszczeń w przedszkolu;
- 3) ma zaufanie do nauczycielki - wychowawczyni, oraz innych pracowników przedszkola;
- 4) posiada koleżanki i kolegów, z którymi lubi się bawić;
- 5) **zgłasza potrzeby fizjologiczne, samodzielnie wykonuje podstawowe czynności higieniczne;**
- 6) **wykonuje czynności samoobsługowe: ubieranie się i rozbieranie;**
- 7) **spożywa posiłki w przedszkolu;**
- 8) **uczestniczy w zabawach ruchowych, rytmicznych, muzycznych, naśladowczych, wykonuje różne formy ruchu;**
- 9) **przeżywa emocje w sposób umożliwiający mu adaptację w nowym otoczeniu, np. w nowej grupie dzieci i osób dorosłych;**
- 10) **rozstaje się z rodzicami bez lęku, ma świadomość, że rozstanie takie bywa dłuższe lub krótsze;**
- 11) **szuka wsparcia w sytuacjach trudnych dla niego emocjonalnie; wdraża swoje własne strategie, wspierane przez osoby dorosłe lub rówieśników;**
- 12) **odczuwa i wyjaśnia swoją przynależność do rodziny;**
- 13) **posługuje się swoim imieniem, nazwiskiem;**
- 14) **używa zwrotów grzecznościowych podczas powitania, pożegnania, sytuacji wymagającej przeproszenia i przyjęcia konsekwencji swojego zachowania;**
- 15) **obdarza uwagą inne dzieci i osoby dorosłe;**
- 16) **komunikuje się z dziećmi i osobami dorosłymi, wykorzystując komunikaty werbalne i pozawerbalne;**
- 17) **odpowiada na pytania, opowiada o zdarzeniach z przedszkola;**
- 18) **śpiewa piosenki;**
- 19) **recytuje wierszyki;**

III. Treści programowe, sposoby realizacji założonych celów

Treści programowe oscylują wokół następujących obszarów:

- 1) Dziecko i jego potrzeby;
- 2) Rodzice i ich obawy;
- 3) Środowisko przedszkolne i jego oddziaływanie.

I. Dziecko i jego potrzeby		
Termin realizacji	Sposoby realizacji założonych celów	Uzyskane efekty
Marzec każdego roku	1. „Pierwsze spotkanie z przedszkolem”- poznanie obejścia przedszkola oraz placu zabaw przy zapisach do przedszkola	Dziecko wspólnie z rodzicem pierwszy raz poznaje budynek przedszkola i jego obejście
Maj, czerwiec	2. „Dni otwartych drzwi”- wejścia dzieci nowoprzyjętych do sali przedszkolnej na krótki czas, o którym decydują same dzieci. Rodzic w tym czasie czeka na holu.	Dziecko poznaje salę przedszkolną, poznaje kąciki zabaw, zabawki, pierwsze zasady obowiązujące w grupie.
Czerwiec	3. Festyn przedszkolny „Dzień Dziecka”- zabawy integracyjne na placu przedszkolnym z udziałem dzieci z innych grup .	Dziecko integruje się ze środowiskiem przedszkolnym w bezpiecznej formie z udziałem rodziców i opiekunów.
Czerwiec	4. Festyn przedszkolny- „Dzień Przedszkolaka” wspólne zabawy integrujące środowisko przedszkolne z dziećmi nowoprzyjętymi.	Dziecko integruje się ze środowiskiem przedszkolnym w bezpiecznej formie z udziałem rodziców i opiekunów.
Lipiec	5. „Zajęcia i zabawy adaptacyjne”	Dziecko poznaje i uczestniczy w zabawach ruchowych, muzyczno-ruchowych integrujących je z innymi dziećmi i nauczycielami, poznaje” Kodeks Przedszkolaka”, swoją salę zajęć, panie pracujące w jego grupie, kształtuje swoje zaufanie do przedszkola.
Wrzesień	6. „Zabawa i nauka w Plastusiowie”-	Dziecko poznaje rytym dnia przedszkolnego, zasady obowiązujące w grupie, uczestniczy w zabawach ruchowych, rytmiczno-ruchowych, muzycznych, uczy się samodzielności i zaufania do osób pracujących w przedszkolu
Wrzesień	7. Festyn rodzinny „ Święto Piezonego Ziemniaka	Dziecko uczestniczy wspólnie z rodzicem w zabawach integracyjnych, poznaje rodziców swoich kolegów i koleżanek, wzmacnia swoje zaufanie do środowiska przedszkolnego.

Październik/ listopad	8. „Pasowanie na Przedszkolaka”- etap ten jest zwieńczeniem działań adaptacyjnych.	Dzieci mają okazję do zaprezentowania swoich dotychczasowych umiejętności. Pochwalenia się przed rodzicami swoją odwagą. Następuje przełamanie barier związanych z wystąpieniami publicznymi. U dziecka następuje wzrost poczucia wartości, pewności siebie.
II. Rodzice i ich obawy		
Termin realizacji	Podejmowane działania	Uzyskane efekty
Marzec	1. „Zapisy do przedszkola”- poznanie obejścia przedszkola, oferty edukacyjnej i osób pracujących w placówce.	Rodzic poznaje ofertę edukacyjną przedszkola, zapoznają się z działaniami przedszkola i osobami pracującymi w administracji przedszkolnej
Maj /czerwiec	2. „Dni otwartych drzwi”	Prezentowanie rodzicom w formie gazetki przedszkolnej organizacji pracy przedszkola, porad dotyczących przygotowania dziecka do przedszkola oraz rozstania z dzieckiem. Rodzice otrzymują skład wyprawki przedszkolaka.
Czerwiec	3. Festyn przedszkolny „Dzień Dziecka”- zabawy integracyjne na placu przedszkolnym z udziałem dzieci z innych grup .	Rodzice integrują się ze środowiskiem przedszkolnym, poznają osoby pracujące w placówce.
Czerwiec	4. Festyn przedszkolny- „Dzień Przedszkolaka” wspólne zabawy integrujące środowisko przedszkolne z dziećmi nowoprzyjętymi.	Rodzice integrują się z innymi rodzicami i pracownikami placówki. Budowane jest ich zaufanie do przedszkola
Lipiec	5. „Zajęcia i zabawy adaptacyjne”	Oczekując na dziecko rodzice bliżej poznają obejście przedszkola, poznają ramowy rozkład dnia , zasady przyprowadzania i odbioru dziecka z przedszkola, Wypełniają ankietę dotyczącą potrzeb i możliwości ich dziecka.
Sierpień	6. „Zebrania i warsztaty dla rodziców”- ujednolicenie oddziaływań dydaktyczno-wychowawczych domu rodzinnego i przedszkola.	Rodzice poznają zasady funkcjonowania przedszkola, opłaty, zasady dotyczące żywienia, zajęć organizowanych w przedszkolu, poznają zabawy integracyjne, w których uczestniczą dzieci, ćwiczą zasady skutecznego rozstania z dzieckiem, poznają Kodeks norm zachowań

		w grupie.
Wrzesień	7. „Zabawa i nauka w Plastusiowie”- rozmowy indywidualne z rodzicami.	Z wypowiedzi nauczycieli rodzice dowiadują się w jaki sposób dziecko radzi sobie w nowym środowisku i jakie ma potrzeby.
Wrzesień	8. Festyn rodzinny „Święto Pieczonego Ziemniaka	Rodzice podczas wspólnych zabaw integrują się ze środowiskiem przedszkolnym.
Październik/ listopad	9. „Pasowanie na Przedszkolaka”	Rodzice uczestniczą w pierwszej grupowej uroczystości przedszkolnej, obserwują swoje dzieci, poznają ich zachowanie i reakcję na publiczne występy.
III. Środowisko przedszkolne i jego oddziaływanie		
Termin realizacji	Podjęmowane działania	Uzyskane efekty
Marzec	1.„Zapisy do przedszkola”- zebranie pierwszych informacji o dziecku i jego rodzinie	Pracownicy przedszkola pozyskują informacje o dziecku i jego rodzinie. Tworzone są grupy dzieci trzyletnich, w tworzeniu których uczestniczą nauczyciele pracujący w tych grupach od września.
Kwiecień /maj	2.„Dni otwartych drzwi”- zabawy swobodne, integracyjne, udział z dzieckiem z zabawach ruchowych i muzyczno-ruchowych,	Pierwszy kontakt nauczycieli i personelu pomocniczego z dziećmi. Nawiązanie bliższych relacji z dzieckiem. Zapoznanie z podstawowymi zasadami zachowania w grupie.
Czerwiec	3.Festyn przedszkolny „Dzień Dziecka”- zabawy integracyjne na placu przedszkolnym z udziałem dzieci z innych grup i pracowników przedszkola.	Bliższe poznanie dziecka i jego rodziców, obserwacja funkcjonowania dziecka w naturalnych warunkach z udziałem rodziców i opiekunów.
Czerwiec	4.Festyn przedszkolny- „Dzień Przedszkolaka” wspólne zabawy integrujące środowisko przedszkolne z dziećmi nowoprzyjętymi.	Poznanie dzieci, ich możliwości i problemów. Tworzenie przyjemnej atmosfery, zdobycie zaufania dzieci.
Lipiec	5.„Zajęcia i zabawy adaptacyjne”- zabawy integrujące dzieci nowoprzyjęte.	Bliższe poznanie dzieci podczas zabaw z innymi dziećmi, obserwacja zachowań dzieci podczas zabaw swobodnych
Sierpień	6.„Zebrania z rodzicami”	Ustalenie zasad kontaktów i współpracy.
Wrzesień	7.„Indywidualne spotkania z rodzicami”-	Pozyskanie informacji od rodziców na temat potrzeb i możliwości ich dzieci, ewentualnych problemów, osób

		znaczących, stałych obowiązków domowych, poznanie ich oczekiwań wobec przedszkola,
Wrzesień	8. Festyn rodzinny „Święto Pieczonego Ziemniaka	Integracja środowiska przedszkolnego ze środowiskiem rodzinnym dziecka
Październik/ listopad	9. „Pasowanie na Przedszkolaka”- uwieńczenie działań adaptacyjnych.	Nauczyciele poznają zachowanie dzieci podczas publicznych występów oraz reakcję rodziców. Stwarzają dzieciom warunki do zaprezentowania swoich dotychczasowych umiejętności

V. Etapy realizacji programu.

I etap – wstępny – obejmuje działania realizowane w miesiącach od marca do kwietnia jest to wstępne zapoznanie z salą przedszkolną, przedszkolem, pierwsze działania integracyjne. Etap powyższy, w zależności od potrzeb przedszkola, może być realizowany już od miesiąca lutego, czyli w okresie poprzedzającym decyzję rodzica o wyborze przedszkola.

II etap – właściwy – obejmuje działania realizowane w miesiącu od kwietnia do połowy września następnego roku szkolnego. Etap ten rozpoczyna udział rodziców i dzieci nowo przyjętych w uroczystości ogólnopreedszkolnej z okazji Dnia Dziecka, Dnia Przedszkolaka.

Kolejne działania związane z tym etapem dotyczą zajęć warsztatowych, zajęć otwartych, zebrania z rodzicami oraz organizacji procesu dydaktyczno – wychowawczego i opiekuńczego w pierwszych dniach września. Etap ten kończy uroczystość przedszkolna związana z pasowaniem na „Przedszkolaka”.

III etap – końcowy – ewaluacja w postaci informacji zwrotnej uzyskanej od rodziców dotyczącej skuteczności i efektywności podjętych działań adaptacyjnych- listopad.

VI. Metody i formy pracy z dzieckiem

Dziecko w wieku przedszkolnym charakteryzuje się dużym ładunkiem emocjonalnym. Realizując założenia programu należy tak dobrać metody i formy, by efekt był jak najlepszy. Dla dziecka w wieku przedszkolnym podstawową formą aktywności jest zabawa. Poprzez zabawę, w sposób naturalny, nie stresujący, dziecko bawiąc się uczy. Zabawa jest celem sama w sobie. Dzięki niej dziecko zaspakaja swoje potrzeby emocjonalne, społeczne, ruchowe, a także ciekawość poznawczą.

Najczęściej stosowane metody to:

1. Metody podające: opis, opowiadanie, pogadanka,
2. Metody poszukujące: gry dydaktyczne – burza mózgów, giełda pomysłów, metoda symulacyjna,

3. Metody eksponujące: drama, przedstawienia teatralne, inscenizacje.

4. Metody praktycznego działania- ćwiczenia praktyczne z dziećmi oparte na działaniu.

Spośród metod i technik aktywizujących możemy wykorzystać zabawy dramowe, sytuacyjne, gry dydaktyczne (w ujęciu K. Rau i E. Ziętkiewicz)

Praca z dziećmi w przedszkolu wymaga określonych form organizacyjnych. Do podstawowych form pracy wychowawczej i edukacyjnej w przedszkolu należą: zabawa dowolna i zorganizowana, czynności samoobsługowe związane z utrzymaniem higieny osobistej oraz praca użyteczna, spacer i wycieczki, zajęcia organizowane przez nauczycielkę, uroczystości przedszkolne.

VII. Zakładane rezultaty.

1. Dzieci bez oporów przekraczają próg przedszkola, bez problemów rozstają się z rodzicami.
2. Dzieci czują się bezpieczne w przedszkolu, nie histeryzują, nie rozpaczają za rodzicami.
3. Dzieci chętnie uczestniczą w zabawach z innymi dziećmi.
4. Dzieci przestrzegają zasad obowiązujących w grupie.
5. Zgłaszają swoje potrzeby osobie dorosłej.
6. Reagują na sygnały i polecenia nauczyciela.
7. Dzieci wykazują się samodzielnością przy ubieraniu, rozbieraniu, przy czynnościach higienicznych i spożywaniu posiłków.
8. Komunikują się z innymi dziećmi oraz osobami dorosłymi.
9. Posługują się swoim imieniem i nazwiskiem.
10. Uczestniczą w przedstawieniu z okazji Pasowania na Przedszkolaka.
11. Rodzice są ufni, bezpośredni, chętni i otwarci na współpracę.

VIII. Sposoby sprawdzania umiejętności dzieci związanych z realizacją programu.

Narzędziem wykorzystywanym do sprawdzania umiejętności dzieci związanych z realizacją programu jest odpowiednio do tego skonstruowany arkusz obserwacji. Nauczyciel realizujący program prowadzi obserwację na wejściu w pierwszych dniach września i w połowie października. Uzyskane w drugim etapie badania wyniki są podstawą efektywności i skuteczności podejmowanych działań.

IX. Ewaluacja programu

IX.1. Zakres i tryb ewaluacji

- 1) Ewaluacja ma charakter problemowy. Dotyczy atrakcyjności programu adaptacyjnego i jego wpływu na szybkie i bezbolesne przystosowanie się dzieci 3-letnich do warunków przedszkolnych.
- 2) Ewaluacja programu przebiega w formie ewaluacji:
 - a) częściowej,
 - b) końcowej

Ewaluacja częściowa odbywa się po każdych zabawach, zajęciach, spacerach i występach dzieci.

IX.2. Przedmiot ewaluacji wewnętrznej, wykorzystane metody i narzędzia.

1. **Przedmiot ewaluacji-** Dzieci nabywają wiadomości i umiejętności określone w programie, wykorzystują je w zabawie i w praktycznym działaniu.
2. **Obszar badania-** poziom przystosowania dzieci do warunków przedszkolnych oraz opanowania umiejętności określonych programem, wykorzystywanie zdobytej wiedzy i umiejętności w praktycznym działaniu, zadowolenie dzieci i rodziców z działań podejmowanych w ramach realizacji programu oraz skuteczność programu.
3. **Pytania badawcze:**
 - 1) Czy program jest atrakcyjny dla odbiorców?
 - 2) Czy program wpływa na łatwiejsze i mniej bolesne przystosowanie się dzieci i rodziców do warunków przedszkolnych?
4. **Źródła informacji, metody badawcze**
 - a) obserwacja – arkusz obserwacji;
 - b) badanie ankietowe- kwestionariusz ankiety dla rodziców,
 - c) wywiady z rodzicami- kwestionariusz wywiadu z dziećmi;

Narzędziem wykorzystywanym do prowadzenia ewaluacji częściowej jest arkusz obserwacji zachowań i umiejętności dzieci uzupełniany na wejściu tzn. na początku realizacji programu, w trakcie jego realizacji oraz na zakończenie. Uzyskane w ten sposób wyniki stają się podstawą do oceny skuteczności działania programu. Uzupełnieniem tych informacji są wywiady z rodzicami potwierdzające lub nie ich zadowolenie z działań podejmowanych w ramach realizacji programu. Otrzymane podczas badania wyniki stanowią podstawę ewentualnej modyfikacji programu i oceny skuteczności jego oddziaływań.

X. Literatura

1. Hurlock E.B. (1985) *Rozwój dziecka*, Warszawa, PWN. ([3] – str. 447)
2. Klus – Stańska D. (1989) Aktywność jako kryterium przystosowania społeczno-osobowego dzieci; W: Hajnicz W.(red.) *Warunki i formy aktywności dzieci w wychowaniu przedszkolnym*, Olsztyn, Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Olsztynie. (str. 31)
3. Lubowiecka J. (2000) *Przystosowanie psychospołeczne dziecka do przedszkola*, Warszawa, WSiP. (str. 49)
4. Suświłło M. (red.) (1997) *Wybrane problemy wczesnej edukacji: adaptacja w przedszkolu*, Olsztyn.

XI. Załączniki

- 1) Wyprawka przedszkolaka
- 2) Arkusz obserwacji zachowań dziecka;
- 3) Karta dziecka i kwestionariusz wywiadu z rodzicami;
- 4) Rozmowy z rodzicami i specjalistami;
- 5) Kwestionariusz ankiety dla rodziców;
- 6) Przygotowanie dziecka do przedszkola- porady dla rodziców;
- 7) Kilka praktycznych porad na temat rozstania z dzieckiem;
- 8) Bajka terapeutyczna dotycząca adaptacji do warunków przedszkola- „Jeżyk Feluś i Lolek”

Załącznik nr1

Wyprawka przedszkolaka:

- 1) ubranko na zmianę: majteczki, bluzeczka, getry pozostawione w woreczku , w szatni w szafce dziecka,
- 2) ulubiona przytulanka,
- 3) ciapy antypoślizgowe,
- 4) piżama,
- 5) poduszczyk z poszewką,
- 6) chusteczki higieniczne,

ARKUSZ OBSERWACJI DZIECKA 3-LETNIEGO

20.	Uczestniczy w zabawach ruchowych: rytmicznych, muzycznych, naśladowczych;												
21.	Obdarza uwagę inne dzieci i osoby dorosłe;												
22.	Komunikuje się z dziećmi i osobami dorosłymi, wykorzystując komunikaty werbalne i pozawerbalne;												
23.	Reaguje na komunikaty nauczyciela i innych osób pracujących w grupie;												
24.	Odpowiada na pytania, opowiada o zdarzeniach z przedszkola;												
25.	Posługuje się swoim imieniem, nazwiskiem;												
26.	Śpiewa piosenki;												
	Razem:												

Legenda: Poszczególne buzie obrazują stopień nasycenia danej cechy, danego zachowania

😊- duże nasycenia	😐- średnie	😞- znikome

Uwagi dotyczące funkcjonowania dziecka

Lp.	Data obserwacji	Opis zachowania dziecka w danej sytuacji	Podjęte działania	Podpis nauczyciela
1				
2				
3				
4				

5				
6				
7				
8				
9				
10				
11				
12				

Załącznik nr3

KARTA DZIECKA

.....
/IMIĘ I NAZWISKO DZIECKA /

I Dane o dziecku :

- 1/ Data urodzenia
2/ Adres zamieszkania.....
3/ Numer telefonu.....

II . Dane o rodzinie dziecka :

- 1/ Rodzina pełna , niepełna , rozbita , inna sytuacja
2/ Telefon kontaktowy ojca.....matki
3/ Rodzeństwo
4/ Problemy rozwojowe dziecka występujące w okresie okołoporodowym i wczesnym okresie dzieciństwa.....
.....
.....
5/ Stałe obowiązki dziecka w domu.....
.....
.....
7/ Problemy zdrowotne dziecka
.....
8/ Niepokojące zachowania dziecka
.....
.....

III. Ewentualna korekta danych

.....
.....
.....

IV. Dodatkowe informacje o dziecku(np. dziecko jest objęte specjalistyczną opieką , gdzie, od kiedy?)

.....
.....
.....
.....

Wiek dziecka	Staż przed-szkolny dziecka	Zaobserwowane problemy / wychowawcze , rozwojowe/	Działania podjęte przez nauczyciela	Uwagi do dalszej pracy
3-latek				
4-latek				
5-latek				
6-latek				

Załącznik nr3

KWESTIONARIUSZ WYWIADU Z RODZICEM DZIECKA

Imię i nazwisko dziecka:.....

INFORMACJE O DZIECKU:

Proszę o zaznaczenie tych wskaźników, które charakteryzują Państwa dziecko:

1. Samodzielność.

- ☐ Potrafi samo się ubrać.
- ☐ Ubiera się z niewielką pomocą osób dorosłych.
- ☐ Wymaga pomocy przy ubieraniu.
- ☐ Samodzielnie się rozbiera
- ☐ Wymaga pomocy przy rozbieraniu
- ☐ Nie radzi sobie przy ubieraniu i rozbieraniu
- ☐ Zjada posiłki samodzielnie.
- ☐ Wymaga niewielkiej pomocy przy jedzeniu.
- ☐ Trzeba je karmić.
- ☐ Pamięta o potrzebach fizjologicznych i radzi sobie samo.
- ☐ Zgłasza swoje potrzeby, ale wymaga pomocy przy pójściu do toalety.
- ☐ Trzeba je pilnować, bo zapomina o zgłaszaniu potrzeb fizjologicznych.
- ☐ Inne uwagi dotyczące samodzielności dziecka:

.....

2. Jedzenie: Proszę o zaznaczenie tych wskaźników, które charakteryzują Państwa dziecko:

- ☐ Nie grymasi przy jedzeniu, praktycznie zjada wszystko.
- ☐ Jest wiele potraw, których dziecko nie lubi i nie chce jeść, wśród nich:
-
- ☐ Jedzenie jest dla niego problemem, należy do niejadków.
- ☐ Dziecko ma specjalne potrzeby związane z żywieniem. Jakie?
- ☐ Jest alergikiem potwierdzonym badaniami lekarskimi, jest uczulone na:
-

3. Ulubione osoby w rodzinie.....

.....

4. Ulubione zabawki mojego dziecka

.....

5. Ulubione zabawy mojego dziecka:

.....

6. Książki , które najbardziej lubi to:

.....

7. Szczególne zaciekawienia, zainteresowania, uzdolnienia mojego dziecka to:

.....

OCZEKIWANIA RODZICÓW WOBEC PRZEDSZKOLA:

.....

Załącznik nr 4

ROZMOWY Z RODZICAMI I SPECJALISTAMI

[illegible]

Załącznik nr 5

Przedszkole nr.....

Świdnikr.

Kwestionariusz ankiety

Szanowna Pani

Szanowny Panie

Bardzo proszę o wypełnienie przedstawionego kwestionariusza ankiety. Chcemy w ten sposób uzyskać opinię Pana/ Pani na temat skuteczności działań podejmowanych przez nasze przedszkole w zakresie skuteczności działań podejmowanych w trakcie realizacji programu „**Adaptacja dzieci i rodziców do warunków przedszkolnych**”.

Proszę o podkreślenie właściwej (właściwych) odpowiedzi lub wpisanie odpowiedzi w miejsce kropek.

Dziękuję za szczere odpowiedzi.

Podpis dyrektora przedszkola

1. Czy uczestniczyła Pani/ Pan wspólnie z dzieckiem w zajęciach adaptacyjnych organizowanych w czerwcu dla dzieci nowoprzyjętych do przedszkola?.

a/ tak

b/ nie

2. Czy uczestniczyła Pani/Pan w zebraniu dla rodziców organizowanym w okresie poprzedzającym rozpoczęcie przez dziecko edukacji przedszkolnej?

a/ tak

b/ nie

3. Czy wspólnie z dzieckiem uczestniczyliście Państwo w festynie rodzinnym organizowanym na placu przedszkolnym w czerwcu?

a/ tak

b/ nie

4. Czy korzystała Pani/Pan z innych działań adaptacyjnych poprzedzających rozpoczęcie przez dziecko edukacji przedszkolnej?. Jeśli tak, proszę podkreślić właściwą odpowiedź, w których.

a/ tak

b/ nie

W: a/ w rozmowach indywidualnych z nauczycielami,

b/ umawianych wejściach z dzieckiem do grupy,

c/ zabawach na placu przedszkolnym

5. Czy dziecko Państwa miało problemy z adaptacją do warunków przedszkolnych?.

a/ tak

b/ częściowo,

c/ nie.

6. Czy dziecko Państwa chętnie uczęszcza obecnie do przedszkola?.

a/ tak

b/ częściowo,

c/ nie.

7. Czy widzicie Państwo potrzebę organizacji spotkań z dziećmi, ich rodzicami w okresie poprzedzającym rozpoczęcie edukacji przedszkolnej?

a/ tak

b/ częściowo,

c/ nie.

8. Czy zauważyła Pan/Pani zmianę w zachowaniu dziecka w związku z uczęszczaniem do

przedszkola?

- a/ tak
- b/ częściowo,
- c/ nie.

Jeśli tak- proszę o podkreślenie lub wpisanie właściwej odpowiedzi.

- a/ samodzielnie zjada posiłki,
- b/ jest samodzielne przy korzystaniu z łazienki i ubikacji,
- c/ ubiera i rozbiera się samodzielnie,
- d/ chętnie wypowiada się na tematy dowolne i udziela odpowiedzi na pytania.
- e/ inne.....

9. Czy Pana(i) zdaniem przedszkole pomaga dzieciom w adaptacji do przedszkola?

- a/ tak
- b/ nie
- c/ tylko niektórzy pracownicy

10. Czy ma Pan(i) zaufanie do nauczycielek opiekujących się dzieckiem?

- a/ tak
- b/ nie
- c/ trudno powiedzieć

11. Jak ocenia Pan(i) sposób przekazywania informacji w sprawach dotyczących pobytu dziecka w przedszkolu?

- a/ informacja jest rzetelna i wyczerpująca,
- b/ najczęściej dowiaduję się jedynie o niedociągnięciach w postępowaniu mojego dziecka,
- c/ czasami czegoś się dowiem, ale bardzo rzadko,
- d/ praktycznie nie jestem informowana o zachowaniu mojego dziecka.

12. Tu prosimy o wpisanie własnych propozycji i uwag.

.....

.....

.....

.....

Informacje uzupełniające:*

1/ Ankietę wypełnił: ojciec , matka.

**Prosimy o podkreślenie właściwej odpowiedzi*

6. Przygotowanie dziecka do przedszkola- porady dla rodziców

1. Pozytywne myślenie o placówce, nigdy nie mówimy źle o przedszkolu, nie straszymy przedszkolem, informujemy dziecko o tym, że w przedszkolu będzie spędzać czas w towarzystwie innych dzieci bez rodziców. Przed pójściem do przedszkola warto przekazać mu jak najwięcej informacji, żeby potem nie czuło się nieswojo w nowym miejscu, zwłaszcza kiedy nie będzie już obok niego mamusi. Nie zaszkodzi jeszcze opowiedzieć o tym jak mama z tatą wspominają przedszkole.

2. Przyzwyczajanie dziecka do spożywania różnorodnych potraw, likwidujemy papki, potrawy rozdrabniane, uczymy dziecko samodzielnego gryzienia pokarmów.

3. Odzwyczajamy dziecko od smoczków, pampersów, pieluch, nocnika.

4. Spokojnie, bez pośpiechu rozpoczynamy z dzieckiem dzień.. Dobrze jest wstawać w miarę wcześnie, żeby nie śpieszyć się za bardzo. Dziecko powinno bez pośpiechu rozpocząć swój dzień. Trzeba pamiętać, że maluszki robią wszystko dużo wolniej niż dorośli. Poganianie malca powoduje, że jest jeszcze bardziej zestresowany i może gorzej znieść rozstanie z mamą.

5. Przez pierwszy miesiąc odbieramy wcześniej dziecko z przedszkola. Można przez jakiś czas wcześniej odbierać maleństwo do domu i stopniowo przedłużać jego pobyt. W końcu kiedyś będzie się musiało przyzwyczaić do nowego miejsca.

6. Dotrzymujemy słowa. Ważne jest, żeby dotrzymywać słowa. Jeżeli mama obieca dziecku, że wcześniej odbierze je z przedszkola, to powinna się tego trzymać. Debiutujący przedszkolak powinien być pewny, że może polegać na swoich rodzicach. W ten sposób zapewnia się mu poczucie bezpieczeństwa.

7. Przy rozstaniu okazujemy spokój, wprowadzamy poczucie bezpieczeństwa. Nie okazujemy własnych rozterek i niepokojów. Rozstanie z dzieckiem nie jest łatwe zarówno dla rodziców jak i samego malca. Trzeba jednak zachować „zimną krew” i nie pozwolić sobie na to, żeby wspólnie z dzieckiem roztkliwiać się. Owszem dziecku należą się słowa otuchy, ale nie można pokazać, że to ciężkie przeżycie nie tylko dla niego. Część dzieci histeryzuje tylko przez chwilę, a kiedy mama czy tata będą już poza zasięgiem wzroku, nagle uspokajają się i zachowują się jakby nigdy nic.

8. Stanowcze rozstanie. Dziecko nie może zobaczyć, że jego rodzice są przejęci, a nawet panikują. Da mu to podstawy do tego, żeby myśleć, że przedszkole to coś strasznego, skoro nawet rodzice są przejęci. Trzeba mówić stanowczo. Można uspokajać dziecko, ale nie za długo. Wystarczy powiedzieć parę słów otuchy. Jeśli to nie pomaga, to nie pozostaje nic innego jak z bólem serca wyjść z przedszkola i liczyć na to, że dziecko się uspokoi. Warto w tej sytuacji odrobinę zaufać paniom

przedszkolankom. W końcu mają one już doświadczenie z płaczącymi dziećmi. Są też odpowiednio wykwalifikowane i wiedza jak uspokoić bekse

9. Danie dziecku do przedszkola np. zabawkę z domu. Dajemy pociesze jakąś rzecz, która będzie się kojarzyła z domem (maskotka z którą zasypia).

10. Wygodne ubranie dziecka. Warto ubierać pociechę tak, żeby nie miała ona większych problemów np. z zdjęciem spodenek w toalecie. Dobrze jest więc przynajmniej na początku założyć dziecku spodenki z gumką. Jeżeli zwłaszcza na początku dziecku zdarzy się przykra niespodzianka np. dziecko posiusia się, to potem będzie czuło jeszcze większą niechęć do przedszkola. Pakujemy maleństwu dodatkowe ubranie do przebrania.

11. Nie wyręczamy dziecka podczas ubierania i rozbierania w szatni przedszkolnej.

12. Pozostawiamy w szafce, w szatni dodatkowe ubrania i uprzedzamy o tym dziecko.

W przypadku gdy dziecko zabrudzi ubranie nie mamy do niego o to pretensji.

13. Nie zmuszamy dziecka do tego, by zawsze od razu opowiadało o tym, co wydarzyło się w przedszkolu. To powoduje niepotrzebny stres, poczekaj aż samo zacznie mówić. W rozmowach o przedszkolu staramy się podkreślać jego dobre strony, ale nie odbieramy dziecku prawa do własnej oceny życia przedszkolnego. Dobrze jest pozwolić dziecku wyżyć się, wysłuchać jego relacji, podtrzymać je na duchu. Warto też rozpoznać trudne sytuacje i podkreślać, że podczas nieobecności mamy dziecko powinno szukać pomocy u swojej pani wychowawczynie.

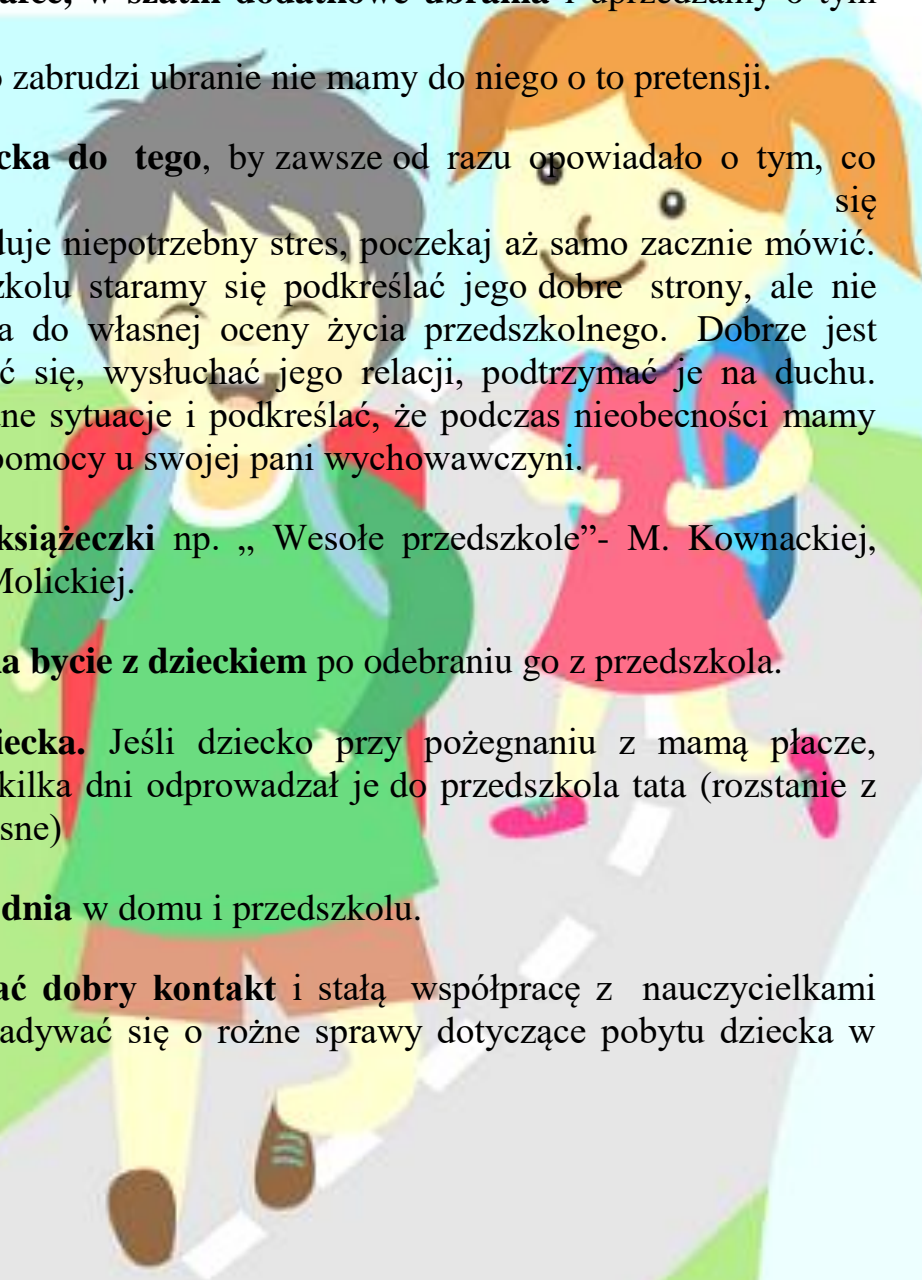
14. Czytamy dzieciom książeczki np. „Wesołe przedszkole”- M. Kownackiej, Bajki terapeutyczne- M. Molickiej.

15. Organizujemy czas na bycie z dzieckiem po odebraniu go z przedszkola.

16. Odprowadzanie dziecka. Jeśli dziecko przy pożegnaniu z mamą płacze, staramy się, żeby przez kilka dni odprowadzał je do przedszkola tata (rozstanie z nim jest często mniej bolesne)

17. Ujednolicenie rytmu dnia w domu i przedszkolu.

18. Staramy się nawiązać dobry kontakt i stałą współpracę z nauczycielkami danej grupy. Warto dowiadywać się o różne sprawy dotyczące pobytu dziecka w przedszkolu

7. Kilka praktycznych porad na temat rozstania z dzieckiem

Sam moment rozstania jest trudny zarówno dla dziecka jak i rodzica. Pamiętajmy, iż atmosfera powinna być przyjazna i miła, a sam moment rozstania przebiegł szybko i sprawnie

1. **Krótkie pożegnanie.** Długie rozmowy, całusy, uściski, niekończące się przybijanie piątek utrudnia dziecku i rodzicowi rozstanie.
2. **Rytuały.** Warto abyście przed wyjściem do przedszkola ustalili sposób rozstanie czy będzie to całus, przybicie „żółwika”, czy przytulas. Pierwsze dni na pewno będą trudne w utrzymaniu tego, ale z biegiem czasu na pewno dziecko się przyzwyczai.
3. **Mów prawdę.** Powiedz dziecku, że nadszedł czas rozstania i wrócisz „po obiedzie”. Dobrze, żebyś określiła dziecku orientacyjny czas powrotu.
4. **Mile komunikaty.** Nie stosuj nigdy stwierdzenia „nie bój się”, bo uświadamiasz swojemu dziecku, że jest coś czego mógłby się bać. Zamiast tego powiedz „Miłej zabawy”, „Na pewno dzień Ci minie przyjemnie”. Pamiętaj o uśmiechu i ciepłym głosie, który pomoże twojemu dziecku nabrać pewności siebie, że „w przedszkolu jest fajnie”
5. **Cierpliwość.** Okres adaptacji może przebiegać długo. Pamiętaj, że wiele zależy od Ciebie, nauczyciela i dziecka. Warto, abyś była wrażliwa na emocje dziecka. Krzyk i negatywne emocje z Twojej strony pogorszą sytuację.

Należy pamiętać, że **każde dziecko przechodzi proces adaptacji w swoim tempie i na swój sposób**. Rolą rodzica jest wsparcie i towarzyszenie dziecku w tym intensywnym czasie oraz pomoc w tworzeniu obrazu przedszkola jako bezpiecznego miejsca, gdzie dziecko może czuć się spokojne i swobodne. Im więcej czasu i energii poświęcimy dziecku w okresie poprzedzającym właściwy proces adaptacji, tym większe korzyści z tego mieć będziemy i nagrodę w postaci radosnej buzi naszej pociechy.